

НОВІ ВИДАННЯ

СЕРІЯ «FONTES COGITATIONIS»

У квітні 2014 р. при філософському факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка засновано нову науково-дослідницьку інституцію – Центр філософської текстології (надалі – ЦФТ). Співзасновниками цього Центру є Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського (Київ) і Центр історико-філософських досліджень «Renatus» Вінницького національного технічного університету. Створення ЦФТ – плід наукового проекту, що завершився публікацією монографії:

«Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень: Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-Кун / укладач О. Хома; пер. з фр. і лат. О. Хоми та А. Баумейстера – К.: Дух і літера, 2014. – 368 с.

З цього видання починають свій відлік кілька ініціатив. По-перше, сам ЦФТ. По-друге, серія видань класичних філософських текстів «Fontes cogitationis». По-третє, програма наукових семінарів-презентацій зазначеного вище видання (два з них вже відбулися – 21.05 у Львові та 30.05 в Житомирі). По-четверте, робота над другим томом серії – виданням десятої книги (*De mente*) раннього твору св. Томи Аквінського «*Quaestiones disputatae de veritate*».

ЦФТ є відкритою науковою інституцією, покликаною сприяти реалізації міжуніверситетських і міжнародних дослідницьких проектів терміном до трьох років. Наприклад, безпосередня робота над зазначеним вище виданням тривала майже рік. В дослідницькій групі брали участь професор Олег Хома (ВНТУ, КНУ ім. Т. Шевченка), доцент Андрій Баумейстер (КНУ ім. Т. Шевченка), аспірант Павло Бартусяк (ВНТУ), студентки Юлія Новікова і Тетяна Полянська (КНУ ім. Т. Шевченка). В межах роботи над проектом було накопичено важливий досвід міжінституційної наукової взаємодії, яким організатори, за їхніми словами, готові поділитися з усіма бажаними.

Серія «Fontes cogitationis» покликана реалізувати академічний стандарт видання класичних філософських творів, вироблений переважно в межах роботи над українською версією «Європейського словника філософій» (2009–2014). Цей стандарт передбачає 1) обов'язкове відтворення оригінальних текстів за канонічними виданнями; 2) врахування найсучасніших досягнень у текстології та найновіших світових тенденцій видання відповідних творів; 3) створення обґрунтованої і теоретично несуперечливої термінологічної системи, придатної для перекладу не лише даного твору, але й усіх творів даного автора, а також сумісної з усталеною філософською термінологією даної епохи; 4) наведення якомога повнішої інформації

щодо історичних видань відповідних творів та іншої текстологічно-бібліографічної інформації; 5) обов'язкову наявність наукових коментарів; 6) врахування найсучасніших досліджень, що стосуються відповідних творів.

«Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень...» цілком відповідають всім цим вимогам. Зазначене видання, по-перше, містить переклад чотирьох текстів відомих сучасних декартознавців, що мають істотно розширити уявлення вітчизняного читача про результати сучасних історико-філософських досліджень картезіанської філософії (Жан-Марі Бейсад *Аналіза грудки воску* (сс. 7–22), Жан-Люк Марйон *Про метафізичну призму Декарта*, § 7–10 (сс. 23–66), Жан-Люк Марйон *Яку метафізику містить метод?* (сс. 67–92), Кім Сан Он-Ван-Кун *Чи ототожнював Декарт суб'єкт і субстанцію в ego?* (сс. 93–113). Особливо важливою тут є публікація текстів Ж.-Л. Марйона, що містять виклад його відомої концепції подвійної онто-теології Декарта.

Велике значення має новий український переклад шести *Медитацій*, включений у це видання. Адже йдеться про трілінгву – латинський оригінал (1642), французький авторизований переклад (1647) і два окремі українські переклади цих текстів. Тексти 1642 і 1647 рр. наводяться за канонічним виданням Адама-Танері (зі збереженням нумерації сторінок і рядків, що надає можливість українським дослідникам посилаючись на «Медитації» згідно з прийнятими у світі стандартами). Передбачена також унікальна система розподілу всіх чотирьох текстів на еквівалентні фрагменти, що надзвичайно полегшує їхнє взаємне зіставлення.

Два українські переклади покликані відтворити збіги й розбіжності лат. і фр. текстів «Медитацій», яким нині приділяється велика увага (достатньо згадати нові фр. переклади «Медитацій» і «Принципів філософії», що вийшли друком, відповідно, 1990 і 2009 рр.).

Термінологічна система, застосована у цьому виданні, передовсім – новації, запропоновані перекладачами, докладно висвітлена у Преамбулі до Коментарів і приміток, причому – з урахуванням не лише переваг, але й недоліків прийнятих рішень.

Видання містить коментарі й науково-бібліографічні матеріали до всіх перекладів (сс. 293–360), «Покажчик імен», а також «Покажчик співвідношення латинської та французької термінології “Медитацій”». Останній, втім, є радше презентацією підходу і перспектом майбутнього дослідження, ніж завершеним цілим, оскільки містить опис відповідників лише для десяти гносеологічних термінів (п'яти латинських і п'яти французьких), тоді як мало би йтися щонайменше про 50–60 термінів різної дисциплінарної приналежності. Вочевидь, видання було підготовлене у досить стислі терміни, тож на повномасштабну версію цього «Покажчика» просто не вистачило часу.

Отже, ЦФТ і видавництво «Дух і літера», на мій погляд, можна поздоровити з успіхом, оскільки перший млинець не виявився глевким (попри те, що в тексті й залишилося кілька хибодруків), а вітчизняні дослідники, викладачі й студенти отримали не лише потужний текстологічний ресурс, але й новий для наших реалій стандарт сучасного академічного книговидання.

Ельвіра Чухрай, старший викладач Вінницького національного технічного університету, відповідальний секретар Sententiae